

על שמירת שבת הוזהרנו כמה פעמים בתורה-

1. שנות כ' ח' ו"א, כ"ג, י"ב ד"א, י"ב-י"ז, ורש"י ד"א, י"ד

איסור המלאכה בעשרת הדברות הוא דאורייתא, תשובות הפשרת משפטים הוא מלכות אשה, ובהפרכת כי תשא פירוש התורה את עונשו של המחלל שבת - בעדים ובהפרכת סקילה, ובלא אדים ופתראי חייב כרת.

2. רמב"ם פרק א' שבת הלכה א'

המחלל שבת במזיד בעדים דין בסקילה, שלם בעדים בכרת - וממילא חייב חטאת על שגת חילול שבת ככל שגת דבר שחייבים על זיונו כרת. (חטאת קבוצה פירוש שאין להדל בין אנו, לעשיר - ושלם כקרבן אולם וירד הפא על אמת מקדש וקדשיו שפגעיר מביא בפנה, פאנו אנו, ודל שבדלים מנה).

הגדרתו של הפועל מניין הפרק כולל גדול-

3. שנת שבת ס"ז ע"ב, כולל גדול... המלאכה ומלאכה

הפועל הוא זה שעשה המלאכה בשבת מבלי שידע שמלאכה אסורה בשבת, או מבלי שידע ששבת פיוס, או מבלי שידע שמלאכה זו אסורה. (מלשון המשנה משנה ששבת, וכבר ראינו בהמרא ובמב"ם שכן פד"ן במ"מ ממוסרם לא ידע)

אז סו עושה מניין במ"מ - ע

4. ע"ב במ"מ ס"ח ע"ב, וכך היה מונבז דין... אולא מזיד, ורש"י

שיטת מונבז שאין הפועל חייב חטאת אלא אם ידע פאם ואח"כ שבת או שס בשבת אבירא ידע שפוא אבר אבירא - ובכל זאת נקרא שגא

5. ע"ב ס"ט ע"א, ואלא מונבז... בללא וכרת

לפי מונבז הפועל כולל גם מי שידע שהאיסור שפוא אנוש בכרת אבל לא ידע שחייבים על שגתו קרבן, ופחמ"ם - לפי רבי יוחנן סוברים שאין זה שגא אבם אם ידע שפוא בללא תעשה ולא ידע שיש עליו חיוב כרת נקרא שגא, ולפי ריש לקיש סוברים שכל שידע שפדבר אסור נקרא מזיד.

6. רמב"ם פרק ב' שגת הלכה ב'

הלכה כחכמים וכשיטת רבי יוחנן - וא"כ הפועל הוא זה שידע מה פוא אנוש אבל לא ידע שפוא אסור או לא ידע את חומר האיסור.

מי שעשה המלאכה מבלי שידע מה פוא אנוש אינו בכלל הפועל שלמדנו שפי"ה מודע למצוה מבחינה פזית וכל מה שחסר לו פיתח המוצאות להשלכות ההלכתיות, ואילו מי שחושב שפוא אנוש דבר אחר ובמציאות אנוש דבר אחר נקרא מתעסק.

7. סנהדרין דף ס"ב סוף ע"ב, המתעסק בשבת... אסרה תורה

גדרי המלאכה האסורה בשבת נלמדו מבין המשנה, ושם כתוב מלאכות מחשבת שלם שסו מלאכה מבלי להתבונן בה ולתכננה תחלה, וממילא גם המלאכה האסורה בשבת היא המלאכה הנעשית מדעת ולא מתעסק.

8. רש"י ע"ב ד"ה שבשאר מלות, משנה"כ בשבת... המלאכה זו

רש"י פסביר שאם נתכוון לחתוך ירק תלוש - שישל, בגנה ולפניו ירק בקצרה ור"ה לחתוך את הירק לחתיכות דאכלו ובשעות חתך ירק אחר שגדל בגינה ועדיין פי"ה מחובר לקרקע - ונמלל שגבר על המלאכה קוצר, פרי זה מתעסק ופסור מלפביא קרבן.

ופנה, במ"מ כתוב שמתעסק פסור מחמת חסרון, המלאכות מחשבת - ואילו רש"י פביא את פדרש פמב"ב, פאמור אולל קרבן חטאת -

9. תוס' ע"ב ד"ה דפגיב, ת"ת מבה, ואז"ל... נעשית מחשבתו, דכלל... מחשבתו

פתוס' פירשו שישנם ב' מיני מתעסק:

א. המתכוון לחתוך ירק זה וחתך אותו ירק אולא שפי"ה סבור שפירק כבר פי"ה תלוש ובאמת פי"ה מחובר - שאין כאן חוסר המלאכות מחשבת שפרי נעשית מחשבתו - לחתוך ירק זה, אבל פסור מקרבן מבה"פ מפני שלם פתכוון לעבירא.

ב. המתכוון לחתוך מחובר אחד ובשעות חתך מחובר אחר - שפתכוון לעבירא אבל לא למעשה זה - כאן לא פי"ה פסור מקרבן מבה"פ - אבל אין זה המלאכות מחשבת - וממילא פסור מקרבן, פסור זה מיוחד למלאכות שבת - שבשאר עבירות פי"ה חייב.

10. שו"ת רבי אקיבא איזר סי' ח', ונ"ל דבר חדש... כולל, וחשבתו... עליו

רצ"א חידש שבמתעסק נעשית מחשבתו אצ"פ שפסור מחשבת מבה"פ בכל זאת אנוש אבירא בשגת (ואם מישהו רואה בשגת אנוש חייב להודיע לו) אבל המתעסק ולאו נעשית מחשבתו לא נקרא אבירא כולל בשבת שאין זו המלאכות מחשבת. וא"כ - המתעסק בכל פתורה חייב משבת פריפו שגא אבל פסור מקרבן, ובשבת - אם נעשית מחשבתו פוא שגא פפסור מקרבן ואם לא נעשית מחשבתו אינו בכלל המלאכות מחשבת וינן המלאכה כולל.

וחשבתי להביא ראיה ממה דאמרינן ברכות (דף יט) כמולא כלאים בצנזרו פושטו אפילו בשוק ופסקין (וכ"כ בש"ע) דאם כוא א"י שיש כלאים ואחר רואהו צריך להגיד לו אפילו בשוק לפושטו, ואמאי הא כיון דא"י שצנזרו כלאים, הוי מהעסק וליכא איסור דאורייתא ומוחר משום פבוד כבירות, אלא ע"כ דמהעסק הוי ג"כ איסור דאורייתא, אלא ללא חייבה תורה הרבו עליו:

¹⁰ **ונ"ל** דבר חדש דמה דממעטינן מאשר חטא נכ פרט למחטסק, לא דמחטסק לא נעשית העבירה כלל אלא דמקרי עבירה בשוגג, ואך בשוגג כהאי ממעטינן מאשר חטא נכ דפטור מקרבן אבל מכל מקום מקרי שגגה איסור, אבל מה דממעטינן מטעם מלאכה מחשבה אסרה תורה כיכא דליכא מלאכה מחשבה אינו בכלל מלאכה ולא נעשה העבירה כלל:

דבר שאינו מתכוין

למדנו דין פשוט ומתעסק במלכות שבת - שהמחוסר מודעות להשלכות הפעולות של מצא נקרא שוגג, והמחוסר מודעות לפרטי המצא עצמו נקרא מתעסק - אם נעשית מחשבתו (שצ"ט המצא לא היה בעצמו) חסא אבל פאור מקרבן, ואם לא נעשית מחשבתו פרי אין במצאו משום מלכות כ"ע.

לא כן פוא זה שאינו מתכוין - שפוא מודע לכ"כ תוצאותיו של מצאו בין במציאות ובין בהלכה, וכל מה שחסר לו פוא פכוונת. המקור לדין אינו מתכוין פוא בר"מ שפ"א מביא בהרבה מקומות בש"ס - שלפי רבי שמעון מותר לגרוח כסא ע"ג קרקע בשבת, ואצ"פ ש"י, פזרירא יתכן ופכסא יצא חר"ץ בקרקע שפוא בכ"ע מלכות חר"ש - מפני שכוונתו להציב את הפכסא ולא לחרוש את הקרקע, ורבי יפודא אוסר.

1. שבת דל כ"ב ע"א, והלכה כרבי שמעון בגרירה... חר"ץ

ש"ס (ב"ע פ"מ"א ב"מ) פסק כ"ע דדבר שא"מ מותר, ופנה, פ"א' לא פסבירא את נמוקי ש"י פ"ד ד"ס, ופ"ה מקום לפרש ש"ע מותר ב"ע שא"מ זה מלכות מחשבת - א"כ שפורה ב"א שנחלקו ר"ע ור"י בכ"ע איסורי תורה ור"ע מותר אפי' כשא"מ דין מלכות מחשבת -

2. נזיר דל מ"ב ע"א משנה, נזיר... ורש"י

משנה מותרת שפנזיר יסרוק שצרו ביד (ואצ"פ שיכ"ע לפיות משיר שצרות) אבל לא במסרק -

3. מ"א' ע"ה, חופ"ז... נ"מין מדודגרות מתכוין

ד"ר יפודא אוסר לנזיר לסרוק שצרו אפילו ביד, שאם ישיר שצרות יצבור ע"כ איסור תספורת שלא במתכוין, אבל משנה פ"א כ"ע מותר לכתחלה א"כ אם מתכוין להשיר שצרות - ופסוק במסרק מתכוין להשיר שצרות מדודגרות, וא"כ ל"ע ש"ע מצא ב"י כוונת לא נקרא מצא כ"ע - ולא רק במלכות שבת.

ב"א מפורש ש"רבי יפודא פחולק ע"כ ר"ע ואוסר אפילו באינו מתכוין פאיסור פוא מפ"ת -

4. שבת דל ק"ב ע"ב, דתנן רבנן ימוד... ואצ"פ שיש בהרת יקו"ץ

יש איסור דאורייתא לקו"ץ ג"ע מצ"ב בש"י, וב"א פפסוק להפ"ת פסרת פצ"ר"פ ואצ"פ שיש בה ג"ע -

5. ע"ה ק"ב ע"א, אמר ר'... שאינו מתכוין אוסר

לפי א"ב ד"ר"ע אין זורק בפסוק להפ"ת מ"ה כשי ג"ע בצ"ר"פ שפרי אינו מתכוין לק"ץ בהרת א"כ מלכות מ"ה, ו"רבי יפודא יש זורק בפסוק ש"ס פאינו מתכוין אוסר מן פתורה.

ברש"י מ"י"נ סתירה למ"ה שראינו (לכאורה) -

6. רש"י שבת דל קכ"א ע"ב ד"ה דימנא דפי תומן, דדבר... פוא

מפורש ברש"י ש"כ"ע דבר שאינו מתכוין מותר מפ"ת ולא אוסר רבי יפודא א"כ מדרבנן.

7. תוס' שבת דל מ"א ע"ב ד"ה מיחס, בכ"ע פתורה כולת חו"ץ... פתורה, ד"ב'... מחשבת

בשבת ל"כ"ע אינו מתכוין מותר מפ"ת מפני שאינו מלכות מחשבת, ובשאר איסורים נחלקו רבי שמעון ורבי יפודא - שלפי רבי שמעון מצא שלא בכוונת לא נקרא מצא מותר אפילו לכתחלה, ולפי רבי יפודא מצא שלא בכוונת נקרא מצא אוסר מפ"ת.

8. ש"ע או"ח סי' ע"ז סעיף א', מותר... להלכה... חר"ץ

להלכה כ"ע - וא"כ בכ"ע פתורה כולת אינו מתכוין מותר לכתחלה.

למדן מחלוקת רבי שמעון ורבי יהודה בדבר שאינו מתכוין - לרבי שמעון מותר לכתחלה בכל התורה, ולרבי יהודה בשאר איסורים אסור מפר"ת ובשבת מדרבנן. ובאופן שפוא פסיק רישא חייב לכ"ע מן התורה.

פג"מ בשבת אסקת בשיעור כמות כדי לפתחייב משום מלואות חורש וקולר:

1' שבת דף ק"ט ע"א, ת"ר התולע אדלשין... כל שפן, ורש"י

דפי דבריינא פשיעור תלוי בכונתו, ואל זב שאולת פג"מ -

2' פ"ק, א"א כולפו... דחבריה, ורש"י

פג"מ מקשה פרי אפילו כשתולע לאוכלי מיהא את פקרקע וליחייב בכל שפוא, ומירבו רבה ורבי יוסף שמדובר בא"ע - שאין התולע מוסיפה כלום לפקרת פקרקע, ואב"י תירץ שא"א לחייבו בכ"ע שלט נתכוין לפיו - ואצ"פ שפוא פסיק רישא - מדובר בשדה חבירו ולא איכפת לו ביפוי פקרקע. פג"מ לא פירש דמיה פסיק רישא דלא איכפת ליה פאר-ולכאורה י"ל שאין זה מלואות מחשבת - ויכול להיות שפוא פאר מפר"ת אב"ע אסור מדרבנן וכו' דבר שאינו מתכוין לרבי יהודה, ובשאר איסורים - שאין דין, מלואות מחשבת - חייב מפר"ת.

פראשנים נחלקו בענין -

3' תוס' פ"ק ד"ה דלא זריכא... דארץ מותר

שיטת פארוב פ"א שפסיק רישא דלא נחא ליה מותר לכתחלה בכל התורה כולל (שפרי פתיר ע"ק ק"לית בפרת מילת כשאין לו פנא) - ובפ"ק סובר שפוא מותר ע"מ בלא, מלואות מחשבת - ופוסבר פוא שפסיק רישא נקרא מתכוין - וכשלא איכפת לו דא שייק לומר שפוא מתכוין.

4' תוס' פ"ק, ואיני נראו, ופא דקאמר דלא זריכא... איכא

שיטת תוס' שלטא כצ"ח, ופסיק רישא דלא נחא ליה בשבת פאר מפני שאינו מלואות מחשבת - ובכ"ז זאת אסור מדרבנן - ובשאר איסורים אסור מפר"ת.

5' ש"ע אורח סי' ע"כ סעיף י"ח... ואסור, ומ"ב ס"ק נ"ג

לכאורה פסק פשוט שלטא כפארוב, (ומ"ב הביא שבשאר איסורים אסור מפר"ת לכ"ע - ופוא תמו). וא"כ - פסיק רישא דנחא ליה אסור מן התורה ודלא נחא ליה אסור בשאר איסורים מפר"ת ובשבת מדרבנן.

בדין שפ"י ופאננה בשבת סובר פ"מ שא"א שותר להשפות ע"כ גחלים מאדים תבשיל שנתבשל מצ"ע צ" שראוי לאוכלו בשבת פדחק. פוסקים דען איך אפשר לפרים את הסיר מצ"ע פגחלים מבטי להכשיל במלואות פבצרה וכיבוי -

6' רמ"א אורח סי' רנ"ג סוף סעיף א', וי"א דאפי' אס פקדרה... ומ"ב ס"ק נ'

מה שקרוב להיות פסיק רישא אסור לכתחלה ע"י ישראל כשאפשר ע"י נכרי

7' מ"ב פ"ק נ"א, ושפ"י אורח סי' נ"ג

י"א שפסיק רישא תמיד מותר ע"י נכרי, ואפילו דפי פאוסרים - בפסיק רישא דלא נחא ליה פוי אמירא דנכרי באיסור דרבנן ומותרת במקום זורק.

ע"כ עסקנו בענין מתכוין- שצוה מצגת מסויים ודרך אותה מצגת נצגה אחר שפואו איסור או מלכות, שדין תלוי באם פוא פסיק רישא או לא- אם אינו פסיק רישא מותר לכתחלה בכל התורה, ואם פוא פסיק רישא איסור בכל התורה אלמא שבמלכות שבת אם פוא פסיק רישא דלא נחא ליה איסור רק מדרבנן מפני שאין זה בכלל המלכות מחשבת. באמת פ"א שטרם ראונו פוסק מדייק בדברי התוס' למה פסיק רישא דלא נחא ליה פוא פחות, מלכות מחשבת' מפסיק רישא דנחא ליה- פרי לשנפס לא כוון, ובכל זאת פיות והמצגת של כוון עליו בא בהכרח מחמת המצגת שכן כוון לו חייב, ולמה שנחלק בין איפה נחנה ליה במצגת של כוון אליו או לא?

בש"ס מנינו עוד ענין פנצג מלכות שבת בלבד-

מלכות שא"ל דאפוא

השגת פוא זה שחסר לו ידע בנצג הבלבד, המתצסק לא פ"ה מודע למה שפואו עושה במלכות, ואינו מתכוין מודע לכל אלא שכונתו למצגת שצגה ואלו מלכות שג"ר אחריו. מלכות שא"ל דאפוא פ"א מלכות פנצגית מודעת ובכוונה, והחסרון פוא במצגת של המצגת בלבד-

המצגת בשבת עוסקת בשיעורים לענין פוליא בשבת:

1' שבת ד'ל' ע"כ במצגת, פוליא, את המת... ורש"י

שיטת רבי שמעון מלכות שא"ל דאפוא פ"א (אבל איסור) שאינו בכלל מלכות מחשבת.

2' תוס' שבת ד'ק"ג ע"כ בארצא דחבריה

פסיק רישא דלא נחא ליה אינו בכלל מלכות מחשבת מפני שפואו מלכות שא"ל דאפוא

ופנה, רש"י פירש שא"ל דאפוא שהמלכות לא נצשתה למסרת י"ר פ"א אלא לסימול דבר המפריע, אבל תוס' חולק'ם עליו-

3' תוס' שם ד'ל' ע"כ רבי שמעון פוסק... לחפ"ים פוליא

שיטת התוס' מלכות שא"ל דאפוא פ"א מלכות למסרת שונה ממסרת אותה מלכות בבניית המשכן.

4' הרמב"ם פרק א' שבת ה"ז, והשגת הראב"ד

הרמב"ם כנראה הבין מלכות שא"ל ע"כ כרש"י, ופסק כרבי יהודה שפואו חייב, ורבינו חננאל פסק כרבי שמעון.

5' מצגת שבת ד'ל' ע"כ, פנצג... ורש"י

המצגת עוסקת בתיקוני שער וטרפנים בשבת -ונחלקו ר"א וחכמים בין בשאר בדין פאזז בידי ובשיניס אם הם בכלל דרך ציצית.

6' שם ב"ב... חייב, ותוס' ד"ה אבל בכלי... דאפוא

לפי התוס' פנצג לפרנו ואין לו לזרק בטרפנים שק"ל פ"ה זו מלכות שא"ל דאפוא ולפי רבי שמעון פ"א.

7' חידושי הרמב"ן לשבת ד'ק"א ע"כ ר"ה ואין, דמילת... והבורר

שיטת הרמב"ן כרש"י מלכות שא"ל פ"א פ"א מסרת מפריע ול"א תיקון -וכתב שגילת לפרנים ושאר נקראת מלכות פ"ריכה דאפוא שפ"א מצגת פ"ה פ"א.

8' ש"ת פריב"ש סי' ע"ד, ציצית... דאפוא פ"א

פריב"ש דמד שפ"צצית במשכן לא פ"תה ציצית פ"מאר אלא ג"לוח פ"צרות -וזו נקראת לריכה דאפוא כ"ה הרמב"ן. (והתוס' של מלכות שא"ל ע"כ פ"ריכה במשכן ע"כ סובר שהצצית פ"תה ציצית פ"מאר)

ופנה, בין לרבי שמעון ובין לרבי יהודה מלכות שא"ל ע"כ איסור- ול"א נחלקו אלא לענין חייב (ש"ש פ"א ור"ה חייב), אבל ב"ב מנינו שלפי רבי שמעון פ"ת מלכות שא"ל ע"כ דרבנן פ"תירוחו ח"ל בתנאים מסויים-

9' שבת ד'ל' ע"כ, והפ"א... צ"ל נ"ה, ורש"י

גחלת של מחבת -גש ברזל מלובן- לא ש"יך בה כ"בין מן התורה, וא"ע פ"א איסור לכבותה מדרבנן -פ"תירו ח"ל ד"ל לכבותה כדי למנוע נזק אפ"רי, וא"ל ב"גחלת של צ"ל שכיבויה איסור מדרבנן איסור לכבותה אפ"ל אם מונחת במקום שעל"ה לפ"ק מ"בני אדם, ולרבי שמעון מלכות שא"ל ע"כ דרבנן, אם ב"גחלת של צ"ל פ"תירו לכבותה כדי למנוע נזק.

לענן פלכה, נחלקו באחרונים בהכרעת פשו"ע-

10 "ש"ע או"ח סי' ע"ד סעיף כ"ז

דפי המחבר עיקר דין לכאורה כרבינו חננאל, ופי"א שיטת פרמב"ם כחומרא בעלמא.

11 "ש"ע או"ח סי' ע"ח סעיף א', ...שתי שערות'

פשו"ע פסק שפני"ד שער או ז' פורן חייב- ולכאורה דפי"א מה שפסק כ"ע בהחלט של ע"כ סובר כרמב"ן וריב"ש וד"א כתוס'

12 "ב"ב פ"ד ס"ג וחיוב, ...לשערין, ונראה דמאצט קושיא... אכ"ע'

פנאן אברפס פירש את דברי פשו"ע שיש כאן חיוב דאורייתא ב"א שרי"ק לשערות וכתוס', ופז"א ג"כ פוסק כחו פתוס' ופבין שפמחבר כאן ר"ב לפסוק כחו פרמב"ם מלכאכסאכ"ע חייב!

13 "ב"ב פ"ד, ופנ"ה פז"א... לאופה פ"א ושל"א כדעת פתוס' "

פנ"ב פ"א את דברי המחבר כ"ע ריב"ש (ורמב"ן, ור"ן) ושל"א כדברי פתוס'.

מנ"ד שנתר לכבות שריפ-שפכ"בוי א"ל לאופה- במקום חשש פזיקא דרביס-

14 "ש"ע ברורה סי' רע"ח סעיף ג', ואפי' דפפוסקים...'

במקום חולי"א דא פתירו חז"ל כיבוי ופואי חמור מצע"א וצ"ע

7 דמילה ודאי מלאכה הצריכה לגופה

היא שהוא צריך שיהא אדם זה מהול, ומה דומה לזה הנוטל צפרניו בכלי וכן שפמו (צ"ד ב') שהוא חייב משום תולדה דגוזז ואף על פי שאינו צריך לגוף הצפרנים והשיער מלאכה הצריכה לגופה נקראת וכן הזורה והבורר

8 גזיזה היתה צמסכן שלא לצורך

הלמר והשער רק לצורך העור כגון צעורות תחשים ועל כן חייב כל שהוא לצורך גופו אע"פ שאינו צריך לשער ומלאכה הצריכה לגופה היא

עד כאן צסקוונ בתנאים פדרושים בכדי לפתח"ב סקילה או כרת פקשורים בדעתו של אשה פמלכוכה - כולל מודעות לפשטות (אחרת פוא שגג), מודעות למליאות פאציות (אחרת פוא מתעסק על שני פוסקים שלו), כוונת למצגת פמלכוכה (אחרת נקרא דבר שאינו מתכוין), ואם כוונת למסרת פמלכוכה -כפי פגדרת רש"י או תוס' למר כדאית ל"ה ולמר כדאית ל"ה (אחרת נקראות מלכוכה שא"ז אלא פדינו שני"ה במחלוקת).

שאר התנאים פדרושים קשורים באופן עשית פמלכוכה, וכמו בתנאים פקשורים בדעת יש ביניהם תנאים שפס מיוחדים למלכות שבת -ואחרים שפס תנאים כדל"ה בכל מצגי מלכות ואיסורים.

ICN

בכמה עניני פתורפ מלינו פפורש במ"ה פבדל בין מצגת בידיים לבין מצגת שגגת על ידו בלבד: גרמא בגזקין פאר מדיני אדם ושח"פ דרך גרמא פסולת. בגלל מלכות שבת מליביצת פמ"ה על מלכות פה"ע שנצשית ע"י גרמא בלבד ובלל זאת חייבים עליה-

1' מננה ב"ק דל ג"כ ע"ב, פשולח את פבצירה...

פמוסר את פאש בידי חש"ו (לפי ריש לקיש במ"ה מודבר במוסר גחלת לקין ופקין ל"ה את פגחלת) ושרי רכשו של אחר, פשולח גרס את פשריפה ע"י פשיצתו ולכן חייב בדיני שמים -אבל בדיני אדם פאר מפני שגרמא בגזקין פאר. ובשאר אופני פמשנה כל פמס"עים פאורים ופאחרון שגל ידו נצשית פפיזק חייב פאופן פאחרון במשנה -ליבתה פרוח- מתפרש במ"ה.

2' פמ דל ס' ע"א, ת"ר ליבה ולבתה פרוח... מסייעתו, ורש"י

פמ"ה פואלת למפ לכן יתחייב זה שפרוח סייע לו עלבות את פגחלת, ולמה זה שונת ממלכות זורה בשבת שזרק את פתבובו לאויר ופרוח מוליכה את פקש וחי"ב?

3' פמ, רב אישי אמר... גרמא בגזקין פאר

רב אישי תירי שפגרמא בשבת חייב מפני פפוא בכלל מלכות מחשבת.

4' פרא"ש פרק ששי ב"ק סי' י"א, דפתם מלכות מחשבת...

שיטת פרא"ש פיא שחייבים על מלכות שבת ע"י גרמא דוקא במלכות שציקר עשיתתה פיא ע"י גרמא כמו זורה, אבל בשאר מלכות גרמא במלכות פאר.

5' שבת דל ק"כ ע"ב, אמר רב פפודו פותח אדם דלת כנגד פמדורה... לא גזרינו, ורש"י

פתיחת דלת לפני פמדורה כשרוח חזקה נגשבת בחו"ה פיא פסיק רישא לפבצרה -ובדאי לא פתיר רב פפודו, ואם פרוח פיא רוח מלי"ה -אף שיכולת במשך פזמן לפבציר את פמדורה, אין זה פסיק רישא ולא פ"ה אב"י אומר -ופירשה פמ"ה מודבר ברוח מלי"ה ואב"י גזרפ אלו רוח שאינו מלי"ה.

6' רבינו חננאל פמ ד"ה אמר רב פפודו... מלכות מחשבת

כנראה סובר רבינו חננאל שפפאר ברוח מלי"ה פיה פאין פרוח מבצירה את פמדורה אלא אחרי זמן מפ ומח"ה אין זה אלא גרמא -ושלל כרוח שאינו מלי"ה שמיז עס פתיחת פדלת מבצירה את פמדורה ודינו כמצגת בידיים (את פפגדרות של גרמא ומצגת נראה לקמן) ואב"י אסר עס ברוח מלי"ה משום גזרפ. ופוסקי רבינו חננאל שכל זה פוא איפה שלל פתח את פדלת בכוונת לפבציר את פמדורה, אבל פמכוון לפבצרה חייב עס ברוח מלי"ה על פי פמ"ה פפכונס שבמלכות שבת עס פגרמא חייב אס נצשית מחשבתו.

וא"כ - סובר רבינו חננאל שבכל פמלכות כל שמכוון למלכות עס אס לא עשפ את פמלכות אלא ע"י גרמא חייב.

ופנה, בסוגיית דבר שאינו מתכוין ראינו שבפסיק רישא עס אינו מתכוין דינו כמתכוין -ונשאלת פשאלת איך פדין במי עשופ מלכות דרך גרמא אבל אין כוונתו למלכות -אבל פמלכות פיא פסיק רישא ממעשי- פאם חייב או לא? (פפוסקים דינס במי שפתח דלת פמקרר ע"י כנסת אויר פחס למקרר נדלק פמנע- פאם יש כאן חשש איסור)

7' שו"ת אבני נצר חלק או"ח סי' קל"ז, בזורה... איכוין, מנע"כ... כמצגת

לפי פאבני נצר כשכל פמחייב של פמלכות פוא, נצשית מחשבתו -מי שאינו מתכוין עס פוא פסיק רישא פאר

פגרי"פ פרנק פקל עזי יתר על פי דברי פאבני נצר-

8' פרי זבי או"ח סוף סי' קל"ט, ואם כי... דרבנו, מ"ה...

כשאינו מתכוין עשופ מלכות דרך גרמא סובר פגרי"פ פרנק שמותר אף לכתחלה ואצ"פ שפוא פסיק רישא? (דברי נאמרו בש"ת פרא"ש במלכות שאין איסור דאורייתא בגרמא)

⁷ בזורה ורוח מסייעתו אף דבנזקין כהאי גוונא
הוי גרמא בשבת חייב משום דניחא לי' זככי
דמלאכת מחשבת אסרה תורה ולהכי איכוין.

מה שאין כן כשלא נתכוין הוי גרמא. ופסיק
רישי' לא מהני לחשוב גרמא כמעשה.

⁸ **ואם** כי בגרמא לענין שבת י"ל דעכ"פ יש איסור
דרבנן

מ"מ הרי בנ"ד בכה"ג שאינו מתכוין אעפ"י שהוא
פסיק רישא יש לצרף בזה מה שכתב באבני נזר (או"ח
סי' קצ"ד) דלא מהני פסיק רישא לחשוב גרמא
כמעשה.

ראינו את דברי המצוות שבמלאכות שבת חייבים גם על המלאכה הנעשית דרך גרמא אס כוונתו לכך - לפי פרא"ש דוקא במלאכות שדרכם תמיד צ"י גרמא. ולפי פרי"ח בכל המלאכות. בפרוש של רבינו חננאל ראינו שהפותר דלת כנגד המדורה כשבחוף ישנה רוח שאינה מלוי"ה חייב אפילו באינו מתכוון להבצרה מפני שלכך נחשב לגרמא אלא למצפן בידים. והפדירות של גרמא ושל מצפן בידים מפורשות בגמ' בנגע לר"ח -

1' סנהדרין דף ע"ז ע"ב, אחר רב פפא פאי' און... גרמא בעלמא פוא', ורש"י

מי שכוון את זרם המים כנגד בן אדם כפות כשהמים זורמים והתניקו אותו חייב, שאין זה גרמא אלא מצפן בידים - למרות שלכך זרקו את המים אלא בכוונתם והמים הציצו אליו מכח זרם, ואם זה שפ"פ כפות פ"פ במרחק מה המים ורק קצת זמן עד שהציצו אליו המים (בלשון פא"י - כח שני) פרי זה גרמא ופא"י.

כיוצא בזה מלינו בחולין לע"פ -

2' חולין דף ס"ו ע"ב, דתניא פשוט במוכני... כשרה (אק), ורש"י

3' פס"ט ע"ב, אחר מר... פא בכח שני, ורש"י

הפשוט בסכין המחובר לעלעל ידני שחיתו כשרה, אב"ד בעלמא מים אין שחיתו כשרה אלא אם נצטרך זרם המים ובה פשוט והסיר את המצטרף וזרם המים סבב את העלעל מיד עם הסרת המצטרף וככה נשחט בהמה - מפני שכן ראשון נקרא מצפן בידים, אב"ד אם לא חיבר את הסכין לעלעל עד לאחר שהסיר את המצטרף והעלעל כבר פתח לעצמו - פרי זה כח שני - ולכך נקרא מצפן אלא גרמא ושחיתו פסול.

וא"כ - בנגע לפתיחת דלת כנגד המדורה - ברוח שאינה מלוי"ה שפרוח משפיעה על המדורה מיד - דין פתיחת הדלת הוא כדן הסרת המצטרף בפני המים שפא"י כח ראשון ומצפן בידים, אב"ד ברוח מלוי"ה שאין להשפעה מידית פרי הוא כח שני - דפ"י גרמא - ואין לחייבו אלא לשיטת פרי"ח אס כוון בפתיחת הדלת להבציר את המדורה, ושלכך במתכוון פ"פ מותר לכ"ז אלא שאב"ד גזר רוח מלוי"ה אס רוח שאינה מלוי"ה.

ופנה, לפני דין המדורה שם בגמ' פ"י דין בענין, נר שאחורי הדלת - ונחלקו פראשנים בפרוש -

4' שבת דף ק"כ ע"ב, תניא נר שאחורי הדלת... ולכא ימות', ורש"י

לפי רש"י פתיחת הדלת פ"פ פסיק רישא לכיבו' פנה פאמז אחר הדלת

5' תוס' פס"ד פותח... לכא חשיב אלע"ד

לפי תוס' פנה קבוצ בדלת אלמנה וצ"י פתיחת וסגירת הדלת מציבים את פנה ומקריבים או מרחיקים את השמן מן הפתילה ועוברים על הבצירה או כיבו' בידים, אב"ד אם לא פ"פ פנה קבוצ בדלת אלא פ"פ עומד אחריו - גם אם פתיחת הדלת פ"פ פסיק רישא לכיבו' אב"ד אין איסור בסגירת הדלת - וכי אסור למנוע את הרוח מלכבות את פנה בשבת!

6' שו"ע אור"ח סי' רע"ז סעיף ב'

השו"ע פ"ב את דין של תוס' גם בנגע למדורה - שאין איסור בסגירת הדלת כנגד המדורה ואצ"פ שאנו מפרוץ להבציר את המדורה.

וא"כ - פתיחת הדלת בפני המדורה ברוח שאינה מלוי"ה חייבים עליה אפילו אם אין כוונתו להבצרה מפני שהיא מצפן בידים ופסיק רישא, וברוח מלוי"ה - במתכוון לפי פרא"ש פ"י גרמא ולפי פרי"ח חייב, ובאין מתכוון שאינו פסיק רישא פ"פ זריק לפי מותר אלא שאסור מדברם גזרה אס רוח שאינה מלוי"ה.

7' שנה ברורה ס"ק י'... מותר'

כשאין רוח כדל מותר למרי - ואצ"פ שידע שלכאחר זמן יבא רוח (ואפילו רוח שאינה מלוי"ה).

ולכאורה - כשכח המשמל מחובר לשון שבת ועומד להדלק לאחר זמן, מותר לכבות את האור בבית כדי שלכא ידלק וכן - אם סביב השון ישנם מוסקים שמעלים או מורידים כדי לקבוצ את זמני הפפועל והפפוסקה - מותר לפורץ את הכפתורים כדי שלכא יחברו את הכח, ודין כסגירת הדלת בפני פרוח, אב"ד להדליק את האור לפני חיבור הכח - לפי רבינו חננאל אסור מפר"ח. ולפי פרא"ש נקרא גרמא - ועדיין לא ראינו את דין (חוף מברר לבי שהזכיר איסור דרמון).

עד כאן למדנו על שלש דרשות במצאש וזרמא-

א. הסרת דבר המונע מכה אבא, וחי' אגם הסרת המונע פועל הכח (בידקא דמיא' בכח ראשון, שחיסה ע"י סכין פקבוע במוכני של מים ששחט ע"י כח ראשון מי' אגם גי'ע'ת פד'ל, פתיחת דלת בפני המדורה ברוח שאינו מלוי"ה) - זגה נקרא מצאש בידי'.

ב. הסרת דבר המונע מכה אבא, אבא אגם כשמי'רים את המונע אין הכח פועל מי' (בידקא דמיא' בכח שני, שחיסה ע"י סכין מוכני של מים שפתח'ל לז'על ע"י כח שני, פתיחת דלת בפני המדורה ברוח מלוי"ה) - ופואו זרמא - בר'יחה פאור, הנקין חי'ב בידי' שמים בל'ד, אגם ז'א כוון למלאכה ראיו'ן בז'א' שפ"ה ל'רי'ך לפיות מותר אד'א שפואו אסור ז'ר'ה אגם רוח שאינו מלוי"ה, ובכוונת לפי פרא"ש עדיין פאור ולפי פרא"ח חי'ב.

ג. ה'בת דבר המונע מכה אבא, אבא אגם (סגירת דלת בפני הרוח - אפילו בפני רוח שאינו מלוי"ה - בין כג'ד פנ'ר ובין כג'ד המדורה) ואין ז'ה אפילו בכל'ע זרמא, ומותר לכתחלה.

בז'א וראשונים מלוי'ן עוד דרשות של זרמא - וגם את דיו'ן של זרמא בשבת למצאש (פאוס או מתי אסור דז'רב'ן) -

ה'תנה שבת ד'ק"כ ע"א, ר' שמעון בן ג'ם... ורש"י

ר' שמעון בן ג'ם מתיר ז'רם כיבו' כדי לפ'י'ט את רכוש', ורבי יוסי אסור באופן שמניח כלי מלא מים שבז'אי בק'ע ויכבו פמים את הד'יק'ה -

פז'א מסביר'ה את ז'מא של רבי יוסי -

ה'תנה שבת ד'ק"כ ע"ב, אי' הכי פכא נמי כתיב... לכבו"י

רבי יוסי אסור בכל'י חרס חדשים מלאים מים מדרב'ן שמא יכ'על הכיבו' בידי' (והפסבר לז'כאורה פואו ז'רמא ז'ה קרוב יותר למצאש בידי' ומחמת הפ'ע'ל ז'בא לז'בות בידי'ס)

ה'תנה שבת ד'מ"ז ע"ב, נתנים כל'... וז'א, ד'מיא תנן סתמא... שמקרה את כיבו"י, ורש"י

פז'א הבינו שפאסור ל'תת מים בכל'י מתחת ל'נ'ר פואו בכל'ע ז'ר'ת רבי יוסי - אב'ל פק'ש ז'גם רבי יוסי ד'א אסור מצ'ר'ב שבת - ומיר'בו שנתנת מים מתחת ל'נ'ר נקראת כיבו' בידי'ס ול'א ז'רמא, ומחיל'א אסור'ה חז"ל ז'ע מצ'ר'ב שבת.

ה'תוס' ע"ד פנ' שמקרה... הפני'לות, ורש"י... דידי כיבו"י

ה'תוס' מסביר'ס שפכיבו' בידי'ס פואו אגם י'בי'ף את פכ'לי ויקב'ע נ'י'ת' בש'ת נפי'ע.

ה'תוס' ע"ד בתוס', ור"ת ז'ר'ס... וברז'ד

ש'ת ר"ת פואו שפמפסי'ק בפני הד'יק'ה במחיל'ת של'ע - שפאש תפ'ע בשל'ע ותכ'ב' - דומה יותר לכיבו' ש'ן ואסור, וכן כאן בנתנת מים בכל'י שפני'לות יפ'לו ל'תוכס.

ה'תוס' ע"ד וקשה דפירוש... ספי'

פ'ונרא'ף בתוס' סובר שגם במחיל'ת של'ע מותר לפפסי'ק, ופכ'א בנ'י'לות יותר ז'רוז פנ'ן שפני'לות נ'פ'לות ל'תוק פמים ואילו במחיל'ת ובז'ע'ת ד'א תפ'ע פאש במים ובשל'ע ז'ד שתתפ'ש ל'שם.

ה'תוס' ע"ד וז'ד...'

פ'ונרא'ף בתוס' סובר שמחיל'ת של'ע אסורה - ז'גה שומת' לפרא'י' את פב'ד' ש'ד'ו פשני' בוצ'ר פואו פנ'ן שאין פכוונ'ע לכיבו' אד'א למנ'ע את פאש מל'תפ'ס'ע (ושל'א כמחיל'ת של'ע שכוונתו שפמחיל'ת תפואל ז'ע פאש ותכ'ב' אמת'ה) וכן מותר לפ'ע'בי'ף את פש'ן ע"י מים מצ"ע

ה'תוס' ע"ד רס"ה סעיף ד',... הפני'לות, אב'ל... ורמ"א, וביאור פז'ר"א

פמחבר פסק כ'ונרא'ף בתוס', ופרא"א כ'ונרא'ף:

אמת'ה מחלוקת מלוי'ן בש"ע ז'ענן נתנת מים ע"ע ל'ע'ת שחז'כ ב'ה פאור אגם כוונתו לז'בות את פאש -

ה'תוס' ע"ד רס"ה סעיף כ"ד, ד'עשות כן

כאן פבי'א פשו"ע את שתי פדעות - ולפי כ'לי' פשו"ע כשמבי'א את שתי'פס בשם י"א עיק'ר פדין כז'ע'ה שני'פ'!

ה'תוס' ע"ד רס"ה סעיף כ"ב ורמ"א, וביאור פל'כ'ה ד"ה דז'רס כיבו' מותר

פל'כ'ה כ"ר שמעון בן ג'ם שומת' לפפסי'ק ז'גם בכל'י חרס חדשים מלאים מים, ז'ענן ז'רמא פמותר בשבת סובר פרא"א שאסור מדרב'ן של'א במקום פסי'דא - שכן ז'א מלוי'ן מחר'א שפתי'ר'ה ז'רמא באופן שאין פסי'דא.

ובז'כ - לפי פמחבר יש לפמחיר של'א לפ'ע'מי' מחיל'ת של'ע בפני הד'יק'ה כשכוונתו לכיבו' פאש - לחשו'ש לז'ע'ה בתוס' שז'ה אסור מדרב'ן פנ'ן שדומה למצאש כיבו' בידי'ס ולכ'ע פדעות אסור' ל'תת מים בכל'י מתחת ל'נ'ר פנ'ן פז'עס פפואו-אסור' נתנתם אפילו מצ'ר'ב שבת. לפי פרא"א מחיל'ת פשל'ע מותרת - דוקא נתנת מים בכל'י פואו אסור' פנ'ן שפני'לות נ'פ'לות ל'תוק פמים באופן ישיר. בנ'ע'ה למחלוקת ר' שמעון בן ג'ם ורבי יוסי פל'כ'ה כ"ר שמעון בן ג'ם שאין ל'אסור שום ז'רמא מחש'ש ב'פ'ע'ה, ומחיל'א מותר לפפסי'ק בפני הד'יק'ה אפילו בכל'י חרס חדשים פמלאים מים.

למדן את כדלי גרמני ומצפון, ומה שיבא ופא:

א. שפונצ דבר טבאי מלפאזל (סגירת דלת בפני פנר או בפני פנדורה) אינן אפילו בכדל גרמני ומותר לכתחלה - אלא שלפי פרא"ש אין זה אלא כשלטא עשה מצפון גאול דבר שפונצ בן (ונחלקו ב"י ופנ"א ב"י ושו"ט - שלפי פנ"א אסור עס אס עשה מצפון בחלק שאינן מצורב במלכות, ולפי פנ"א דוקא בצופה מצפון בחלק פשיק אז למלכות)

ב. פנ"א דבר פונצ מנח טבאי לפאזל אבדל פאל פכח מיז עס פסרת פונצ (כח שני) נקרא גרמני - אס ל"א כוון למלכות מותר לעשות בשבת (לפי פנ"א) ומותר לכתחלה, לפי פנ"א במקום פפד) חוץ לפתיחת דלת בפני פנדורה ברוח מל"י"י פסארו חז"ל אס רוח שאינן מל"י"י, ובמתכוון למלכות לפי פרא"ש חייב במלכות שכל כוון גרמני (זורה, אופ"י...) ובשאר פמלכות דיעו כחו בל"א כוון למלכות, ולפי פנ"א חייב בכל פמלכות.

ג. פנ"א דבר במקום שכל טבאי ירום לכך שפואל ופנ"א יעשו זה לזה ופנ"א תפ"י מלכות - עס זה נקרא גרמני - במתכוון יחייב פרא"ש דוקא במלכות פנ"ל ול"ח בכל פמלכות - ובאינן מתכוון בדרכ כלל מותר למחבר לכתחלה ולרמ"א במקום פפד, אלא ישנן כמה חילוקים בענין, לפי ר"ת, אס כשיע"א אחד לשני יעשה פמלכות מיז אסור מדרבנן (ול"א אסור מצד שבת משום גזרה) בתוס' ראונו שתי דעות בפירוש שיטתו - פאס אסרו דוקא באופן שפמלכות תיעשה באופן מיז כוון נפילת נלוות לתוך מיס-וכן פסק פנ"א, או אפילו כוון מחיבת פשעל שפאס לריכא לבאר את דרכו ולפ"ל את פמחיצה (אס כוונתו לכיבו פאש) ופנ"א פחמיר לדע"ז.

ד. פנ"א דבר פונצ מנח טבאי לפאזל ופכח פואל מיז עס פסרת פונצ (כח ראשון) פרי פוא עשה מלכות בידי ומ"י.

פאחרונים דנים בכמה אופנים של מלכות שאינן נעשית בידי אדם - עס - מתי אפשר לפתור במקום פפד מדין גרמני ומתי ל"א -

1' ש"ע אור"ח סי' רנ"ב סעיף ה', ומותר לתת חטים... ורמ"א... לחוש להשאת קול'

מדין מלכות בשבת אין אסור בנתינת חטים לפני פשבת לתוך ריחיים פמופעלים ע"י מיס, ואצ"פ שפריחיים משיבים לעסון עס בשבת - אלא שיש אסורים מחמת פראש - מנזלזלים בשבת בזה פסארו שישא קול מלכות בשבת.

2' מנן אברפס שס ס"ק כ',... ברחיים של יד'

לפי פנ"א מציקר פדין מותר לישראל במקום לורכ לבקש מנכרי בשבת לעסון את חו"י ברחיים של מיס - מפני שפחנינו ברחיים של מיס אסור מדרבנן בל"ד ופפלכ"פ פ"א שמונר לבקש מנכרי לעשות בשבת דבר שאיסורו מדרבנן (מה שנקרא בלשון פפוסקים שבות דשבות) אס פוא ללורק מל"ו.

3' אבן פאזר (נפס ע"י פשו"ע) סי' שכח, ומזה ראויה דלעסון חטים... כדפרישית'

פאבן פאזר אצן שפחנינו ברחיים של מיס חייבים עליה מן פתורה - שפרי פזורק חפ"י של חבירו לתוך מנחנה של מיס חייב מפני שפוא מניק בידיס ול"א גרמני, וכ"ע לענין שבת - פאפ"ל פזורה פפאור בנ"קן חייבים עליו בשבת מדין מלכות מחשבת.

עס בדברי פנ"א ע"י - עסין במנחנת מיס משום חנינה דאורייתא - מודפס פל"פ פמקש עליו מזה שחייבים על פדבוקת פת בתעור (אפ"יית פת שפ"י פנ"א א"ל) למרות שפתעור פוא שופה את פמלכות ול"א פנ"א פנ"א -

4' נתיב חיים (נפס ע"י פשו"ע) דדברי פנ"א סי' רנ"ב ס"ק כ', אבדל דני"א... פראב"ס, ומדפדבוק'...

פנתיב חיים אצן כחו שראינו ברא"ש שבמלכות שכל כוון נעשות ע"י גרמני חייבים מדין נעשית מחשבתו, אבדל בשאר מלכות ל"א.

בנ"ע לעצנת אבן פאזר שפזורק חפ"י של חבירו לתוך ריחיים של מיס חייב וכ"ע לענין שבת, אצנן פאחרונים של"א ראינו במפורש בנ"א שכל מה שחייבים עליו משום מניק נקרא מצפון פנ"א -

5' ש"ת פר ל"ב חלק אור"ח סי' קמ"ח, וגדולה מנ"א... ופוי גרמני

מפורש בנ"א שמונר לשרוף כלי בוי"ט כ"י לבשל באש שלו - ואצ"פ שאיסור סתירה ל"א פותר משום אובד נפש בוי"ט - ופ"ר פנ"א שפזורק כלי לתוך פאש אין בו משום מלכות מותר מפני שפוא גרמני - אס פסק שלענין בנ"קן חייב.

6' חזון איש אור"ח סי' ע"ו ס"ק א', מיהו בנתן חטים... דדרכ חנינה בכך'

שיטת פחזון איש שדבר שדרכו בגרמני חייבים עליו מדאורייתא אפ"ל אס עיקר פמלכות במשכן ל"א פ"י ע"י גרמני.

פנ"א ז"א אוערבך ז"ל בבתשובתו בנ"ע לשימוש בעלפון בשבת ר"ב לפסתחך על גרמני - ובס"ל פתל"ב אנותה סברא שראינו בחז"ל -

7' ש"ת מנחת שלמה חלק א' סי' ט', כעל זה נראה לע"ד... ול"א כגרא"א, ול"א פפ'...

לפי סברא זו אין מקום לפתור שימוש בשבת בשום מנכיר פפואל ע"י גרמני שפרי דרכו בכך.

⁵ וגדולה מזו מבואר בביאור הגר"א (או"ח סי' שי"ד ס"ק ד'), שאפילו בזורק ממש לתוך האש אינו חייב בשאר מלאכות שהאב מלאכה שלהן במשכן הוא ע"י מעשה בידים. שכתב לענין מסיקין בכלים שלמים ביו"ט ולא אסור משום סותר משום דגרמא מותר אעפ"י שלענין נזקין אין לך מזיק בידים גדול מזה. ולכאורה זה כדברי המג"א הנ"ל שמצד איסור בהערה הרי הבערה ביו"ט מותר ולגבי האיסור סתירה שהוא סותר את הכלים הרי האב מלאכה של סתירה במשכן הוא ע"י מעשה בידים ולאן הסתירה נגרמת אח"כ מאליה והוי גרמא.

⁶ מיהו צנותן חטים לרחיים שהמלאכה נכשה מיד נראין דברי אחרונים ז"ל דיש כאן חיוב דאורייתא, כיון דדרך טחינה בכך.

⁷ כל זה נראה לענ"ד אי לאו שמלינו לומר דצכה"ג שדרך המלאכה בכך שרגילין לעשותה על ידי גרמא הרי זה חשוב כמעשה בידים ולא כגרמא.

ולא פה המקום להאריך בזה, אבל חקירה זו גדולה וחשובה למאוד לענין כמה דברים הנוגעים למעשה. כגון חליצה בשבת וכדומה מהדברים שאפשר לעשותם תמיד על ידי חשמל בדרך של גרמא.

ראינו את דברי הפנ"א בנגע דריחיים של מים ואת סברת פחזון איש שאפילו לשיטת פרא"ש כל דבר שזרכו ע"י גרמא פרי פואו בכלל דברי הפנ"א בפונקט שמלאכות מחשבת אסרה תורה ונעשית מחשבתו וחיוב מדאורייתא. לכאורה, דברי פחזון"א לא פניחו מקום לשימוש במכשירים למינעם שנתחדשו לאפשר דלדוגמא - את דיבור האלפון במקום חוץ, לפתוח דלתות אוטומטיות בפני מוצבי תנעף, ולנתק דלת ממארכת אצקא כדי שלא לפעול את האצקא עם פתיחתה - ולחברת שוב כדי למנוע פריצה. כל זה כולל באמת בדברי פערש"ז אויערבק ז"ל"ע שראינו בסוף תשובתו בנגע לשימוש האלפון בשבת.

א"כ - שלמדנו על אופן אחד שאין בו אפילו משום גרמא - דהיינו נציאת הדלת בפני הפך הפוכה פתוס'. בספריו של הרב ע"ו יצחק פלפרין מפאנאון פאדעי אכנע"זי לביצות פלכא בירושלם, פסביר את השיטה פאחורי פאכשירים שפא"א פאכון - אויך פס פאוסוס"ס על פלכא ז.

'שו"ת מצפה חושב חלק א' סימן ע' אות א' ...בלבד', וסימן ד'

ה. טחג גרמא - כסיס הלכות:

מבואר בש"ס (שבת ק"כ, ב') ונפסק להלכה בטולתן ערוך אורי"ח (נסימן ע"ז), שמתחר למגור חלון סתוח בשבת כאשר דילק נר בכוח יריח נחשבת לעברו לכבודו. לפיכך ישגורם בכך להגדלת הלהבה הזרי רבוי הבערה ברבצרה. על יסוד הלכה זו מכינס ימוג גרמא של הסכין, המאפשר לגרום הפעלה והפקח חיבור השמלי בשבת לצרנים החופים וחיומים.

הכה ונהבתן בהלכה זו היטב להגדלה פעולת האדם בסגירת החליץ ביחס לאיפוד מבע"י, לפי הדין הבא:

הרוח הנושבת על הר גרימת ע"י הרחקת הלהבה מהפזילה, לרקטנת האש. כאשר נבחין בפעולת סגור החלון נראה, כי אינו נוגע ברוח שכבר נשבה, אלא מתע כניסת רוח חרשה שבאה להמשך באקטנת רלהבה, הטירה מריח טשום שאין האדם נזים להגדלת הלהבה, לא באופן ישיר ולא בצורת עקיפה חדישה, רק בצורת עקיפה ישלילית היצו, שאינו נזים ע"י הוספת חומר בעירה או חסצי וכדומה לבעירה שכן נתיני החומר לבעירה קיימים מכבר, הרוח אינה אלא מונעת מהבעירה ויכולתה לעשות מלאכה. האדם בסגירת החלון אינו אלא מונע מהרוח מלכיא לפגוע את מעשה הבעירה הנעשית כאילו בכחות עצמו בלבד, הוא הדין גם בשהבעירה אינה נלקת מכבר רק ישנו חיבור דליק במקום תם שמטבעו הוא שהחומר יידלק, רק שמגיע צדדיון אויך קר רמתע מאוחו חוסר להידלק. אין במניעת הנועח האויר הקר משום מעשה הרלקה ואינו אלא כמנוע מניעה בלבד.

ד. "מתג־גרמא" – תיאור טכני:

בתוך מתג הגרמא פועל מלפני השבת מעגל אלקטרוני שתפקידו לבצע תהליך פנימי המתמשך לאורך זמן מסוים וכשייגמר התהליך יפעיל מעגל שני המבצע פעולה חיצונית הדרושה לאדם. המעגל העורך את התהליך מצויד במנגנון החזרה אלקטרונית, אשר אם יופעל לפני גמר התהליך, יחזיר אותו להתחלתו. מעגל נוסף במתג הגרמא יוצר אימפולסים קצרצרים של אור, אחת לכל כמה שניות. כאשר אימפולס אור נקלט ע"י תא פוטו־חשמלי הנמצא בקרבת מקום, מופעל מעגל ההחזרה הנ"ל והתהליך חוזר לתחילתו. הזמן בין אימפולסי האור קצר מאורך הזמן שמתמשך התהליך, כך שתמיד מוחזר התהליך להתחלתו טרם הספיק להיגמר.

לשם הדגמה, נקח מעגל הסופר עד עשר בקצב מסויים, וכשמגיע לעשר מתבצעת הפעולה הדרושה לאדם. הפעלת מעגל ההחזרה לפני גמר הספירה, מחזירה את הספירה לאפס. המעגל מתחיל מחדש מאפס באותו קצב, ואם בכל פעם, מוחזר לאפס לפני שמגיע לעשר, אינו מסוגל לגמור את תהליך הספירה, ובכך נמנעה הפעולה שעתידיה היתה להתבצע בסוף הספירה.

בדוגמא זו, המעגל המבצע את תהליך הספירה, דומה לחומר הדליק העומד להידלק. אימפולסי האור הינם כרוח המקררת שמונעת את הבעירה. דין הכנסת התריס המכני כדין סגירת החלון. אין במניעת אימפולסי האור משום מעשה הדלקה, כמו שאין בהפרעה לרוח משום מעשה הדלקה. כי כל הנתונים קיימים לביצוע המעשה ופעולת האדם היא מניעת המונע.

גם אילו היה אור קבוע, המונע באופן רצוף את התהליך, היה דומה לרוח המונעת הגדלת הלהבה של הנר והיה מקום להשוות את האור לרוח. כאשר האור נכבה או כוסה, אין זה מבטל את האור שיצא כבר ממקור האור, אלא מונע אור חדש מלצאת לאותה דרך. גלי האור הנמצאים בדרך אינם נעלמים עם כיבוי המקור, אלא ממשיכים להתקדם ולפעול. וכן עצירת הרוח ע"י סגירת חלון, אינה מבטלת רוח שעברה את החלון לפני כן, אלא מונעת מרוח חדשה מלעבור.

אמנם בגלל מהירות הבזק של האור, אין האדם מבחין בהמשך התקדמות קרן האור אחרי כיסוי המקור, אלא נראה לו כי נעלם מיד.

כאשר ישנה אפשרות לעשות אימפולסי אור קצרצרים עם מספר שניות ביניהם, יש לעשות כן, כדי שייראה לכל אחד המרחק ביניהם. רצוי במיוחד לעשות כן, כאשר יש בזה משום הרחקה בין הפעולה לתוצאה. כי פעולת האדם נעשית כאשר האימפולס הבא של האור טרם בא לעולם. גם לפעולה חיובית יש דין גרמא כאשר ביצוע המעשה הוא ע"י כח שאינו עדיין בעולם, ואם בפעולה חיובית כן, הרי בפעולה שלילית כמניעת המונע כנ"ל, שיש בה הרחקת ההתייחסות בין הפעולה והפועל, על אחת כמה וכמה שיש לדון להקל בה מדין גרמא.

אף שלהלכה יש לדון בזה מדין גרמא מותרת, מפני קדושת השבת וחומרותה אנו דנים בזה למעשה כדין גרמא שהותרה רק במקום הפסד, או חולי, או צורך גדול, וכדומה.

מְפֹרֵשׁ הַמִּשְׁנֵוֹת שֶׁמִּלְאכּוֹת שֶׁבֶת הַנְּעֻשָׂה שֶׁלָּא כִּדְרֵךְ אֹתָהּ מִלְאכּוֹה אִין חַיִּיבִים עֲלֶיהָ, וּפְנִימָנוּת פִּי'א שְׁפֹאֵר אִבֵּל אִסּוּר מִדְּרַבָּנָן.

"שֶׁבֶת קַמִּי"א ע"א, אִמֵּר רַב יְהוּדָה הֵן פֶּלְפֵּלִים!... נְחִי", וְרֵשִׁי"י

רַב יְהוּדָה פְּתִיר לְעֻמְדָן פֶּלְפֵּל בְּקִתְּא דְסַכִּינָא אִם אֻמְדָן אֹתָם אִחָד אִחָד - וּפִי' רֵשִׁי"י שְׁאִין זֶה אֻמְדָן אִלְכָּא כְּלֵאחֲרֵי יָד, וְרַבָּא פְּתִיר אִפִּילוּ פְּרַבְרָה בִּבְת אַחַת מִפְּנֵי שֶׁסָּכְתָה בּוֹ וְאִם פִּכְלִי שְׁכֹתָה בּוֹ וְאִם פִּכְלִי שֶׁפֶּלְפֵּל יוֹשֵׁב בּוֹ פֶּס מִשְׁנִינִים.

פֶּסֶר הַדְּבָרִים מִלִּינֵי בְּרַאשׁוֹנִים -

¹²שֶׁבֶלִי הַעֲקֵט סִי' ט"ב, אִי אִיכָא דְקִשִׁי'א... לְכַתְחַלְהִי

שִׁינֵי רַגִּיל אִסּוּר מִדְּרַבָּנָן, שִׁינֵי אִמֵּר מוֹתֵר לְכַתְחַלְהִי.

¹² אִי אִיכָא דְקִשִׁי'א לִיה כִּיּוֹן דְּכִדְרֵכוּ חַיִּיב מִשּׁוּם
עוּמְדָן עַל יְדֵי שִׁינֵי לִיהוּי פְּטוּר אִבֵּל אִסּוּר תְּשׁוּבָה
קִתְּא דְסַכִּינָא שִׁינֵי גְמוּר הוּא דְזִין מִדּוּךְ שֶׁל עַן
לְמִדּוּךְ שֶׁל אִבֵּן הוּי שִׁינֵי כְּדִאִיתָא צְפֵרְק קִמָּא
דְּצִינָה וְקִתְּא דְסַכִּינָא הוּי שִׁינֵי גְמוּר הִילכֵךְ מוֹתֵר
לְכַתְחַלְהִי כְּדִאִמְרִין גְּזִי צוּרֵר צְנִפָה וְצְנִצְרָה חַיִּיב
צְקוּן וְצְתַמְחוּי דְהוּי שִׁינֵי פְּטוּר אִבֵּל אִסּוּר צִיד
דְהוּי שִׁינֵי גְמוּר מוֹתֵר לְכַתְחַלְהִי

בתיאור המצג הפרוש לחייב סקידה וקרבת לחיול שבת. למדנו עד כאן על זה שצו המלאכה היי
לרוב לפיות מוצג לפשטות הפשטות של מצוי ודא שגא. מוצג למע פוא צוש ודא מתצסק. כוונתו פיתו
לרוב לפיות למלאכה, ומרתו לדבר חיובי ודא רק לסינוק דבר פמפריע לו (אי"ל לזופ). פמאש לרוב
לפיות תולאו ישיר מפואלת פאדס ודא גרמא. ופמאש לרוב לפיות באופן פריע ודא איי שינוי. תנאי
נוסף מניין במשנה-

מקדקד

1. משנה שבת דל ק"ה ע"ב, בקורא... פארין

פאש אמת מכל המלאכות דרק קלקול פאר.

ופנה. במשנה של אבות מלאכות ארבעים חסר אחת בפרק כ"ד מניין כמה מלאכות שפתיקון פוא
חלק מש המלאכה - ופיה משע שמדובר בדיו מיוחד למלאכות אלו -

2. שבת ע"ג ע"א במשנה, בקורא... שתי תפירות ורש"י, ופמוחק... אותיות ורש"י

פמשעות ברש"י פיא שפקורע של א"מ לתפור פאר מפני של פ"ה במשן ודא מפני שפוא מקלקל -
ושל כחו שראינו במשנה לעי.

ופנה. ראינו לעי (בדיו המלאכה שא"ל לזופ) את דברי רבי יוסי במשנה שבת כ"ג ע"ב שפמכבה מפני
שחם על פני או על פשן פאר אבד אם חס על הפתילה חיב. פמא דנה בהסבר דברי -

3. שבת ע"ג ע"ב, ר' יוסי כנאן... נמי לפסא, ורש"י

פמא פקש פאם הפאר על פני ושל פשן פוא מפני שא"ל לזופ. אכ פס בחס על הפתילה לרוב
לפיות פאר שפרי אינו מכבה את פני כד' לעשות פחם אלא לפתילה את הפתילה -

4. פס, אמר אלא... דא פוי סותר, ורש"י ד"ה לעולם כר' יודף... ואיכא בן במקום סתירה'

רש"י פירש כן -

א. שבכל מלאכות שבת המקלקל פאר מפני שאינו מלאכות מחשבת
ב. שלם בקורא ומוחק פפאר כשאנו ע"מ לתפור ולכתוב פוא מקלקל
ג. שלם אלא סובר ר' יוסי שמלבד פאר מקלקל יש עוד תנאי במלאכות שבת - ופוא
שתכלית כל המלאכה שפוא מצש פריס חייבת לפיות תיקון מחדש באותו מקום בו עמד
פראשן - ופיות ומצש פפריס כביב פוא בפתילה בלבד אינו חיב אלא אם כוונתו
לחזור ולפדיל אותה פתילה.

וא"כ - מפורש ברש"י שאין דין מיוחד בקורא ומוחק - וכל המקלקלים פארים מפני שאין המקלקל בכלל
מלאכות מחשבת.

5. תוס' פס ד"ה וסותר, וא"ת כיון דסותר...

פתוס' פסבירו שזה שכתוב במשנה, על מנת... בקורא ומוחק פוא לעמדנו את פשיאר, אבד כל המלאכות
שוות בפאר דרק קלקול

ועדיין יש מקום לומר שבמלאכות קורא ומוחק יש דין נוסף - ופוא שפתיקון חיב לפיות אותו תיקון שפ"ה במשן
דפיינו על מנת לתפור ולכתוב וכדברי רש"י על המשנה בכלל ג"ד (א"ל שמקושיית פתוס' שראינו משאע ל"א
כ) -

6. שבת דל מ"ח ע"א, אמר רב יודף אמר רב פפותח... חסאת ורש"י

רש"י פירש שחיוב בפתחת בית פלואר פוא משום מכה בפטיש ודא משום קורא -

7. כוונת משנה פרק י' שבת הלכה י'

פריאב"א פבין שלם רש"י אין לחיבו משום קורא מפני שלם קרע כאן ע"מ לתפור אלא לפשאי את בית
פלואר פתוח - ואע"פ שפתחת בית פלואר פיא תיקון ודא קלקול - פרי שלם פירוש זה בריאב"א קורא
חיב דוקא כשפוא ע"מ לתפור כחו שפ"ה במשן. מסקנת פריאב"א בפירוש ברש"י פיא שמדובר בפתחת
בית פלואר שפ"ה כבר פתוח ותפרו ושוב פתחו - ומשום מה סובר רש"י שאין בפתחתה שנת משום קורא
אלא משום מכה בפטיש.

פאחרונים מצנים מפורש בנ"ש פס בקורא שלם ע"מ לתפור חיב -

8. שבת ק"ה ע"ב, ורמיהו... ננהו

מפורש בנ"ש שפקורא במקום שחיב לקרוע חיב משום המלאכה מפני שפוא תיקון - ואע"פ שלם קרע ע"מ
לתפור!

9. ביאור הלכה סי' ע"ה סעיף ט' ד"ה פמוחק דיו, ופואיל ואייריין בדיו מחיקה...

פמ"ע פסק שפמוחק דברים שפיו מחייבים אותו יש במחיקתו משום תיקון אע"פ שאינו ע"מ לכתוב ומיב,
ופסכ"ס אותו פמ"ב ע"פ דברי פמא בקורא.

דוד תנאי לחייב מצגת מלואות שבת הוא שהמלואות תנאי דבר של ק"מ -

אינן מתקיים

1 'שבת ד' ק"ב ע"ב במשנה, זה הכלל... בשבת חייב'

הכלל במלואות שבת הוא שאם אין המלואות מתקיימת פסוק (אבל אסור).

בראשונים ישנם שני פירושים בלשון המשנה -

2 'רש"י ע"ב ד"ה בשבת

דפי רש"י הפירוש בדברי המשנה הוא - העושה מלואות בשבת ומלואות מתקיימת חייב - וכנראה לא ר"ב רש"י דפרש משנת, בשבת' באה לקבוע שיצור, המתקיימת' - ואם המלואות מתקיים משנה בשבת בלעד' חייבים עליה - ולכאורה סובר שאם לא מתקיים המלואות לאורך זמן פסוק.

3 'הרמב"ם פרק ט' שבת ה"כ ע"ב, ואין ה"בוע'...

משנת הרמב"ם היא שאם יוכל לכתוב מתקיים משנה יום בשבת כבר נקרא מתקיים.

ופנה, בכתב בדבר שאין מתקיים ולבוא בדבר שאין מתקיים פחומר שהשנה בו אין עמידה, אבל פחותה בחומר שנת' ע"ב יוכל מתקיים אבל מסיבה חילונית יחזיק יש לחקור אם נקרא מתקיים או אין מתקיים -

4 'הרמב"ם פרק י"ב שבת ה"כ ע"ב... הנחך'

הרמב"ם בסביר שכתב ע"ב בשר פ"ה יוכל לכתוב אלא שחייבות פבשר מוחקו - ומחילא נקרא על קיי"מ.

5 'משנה שבת ט"ז ע"ב, וכן ה"בוע'... וא"כ, ורש"י

הפ"ה נקרא איך מחייב ר' אליעזר את תמרוק' פנשים משום אריזה כתיבה וא"כ - פרי אינן דרך מלואות?

6 'תוס' ע"ב ד"ה וכו' דרך

תוס' פירש שאין לקולעת שערף חייבת משום אריזה שאין אריזה אלא בבגד - או מפני שאין לקולעת שערף חייבת - פרי שלפ' תוס' ע"ב מה שצוה לכתוב ע"כ אדם נקרא אין מתקיים.

בכמה מלואות חייבים ע"ב אם אין צוה לכתוב -

7 'ש"ת אבני נזר ח"ג א"ח סי' קפ"ג... שאין מתקיים'

מלואות ע"ב במשכן לא פיתה לקיים חייבים עליה ע"ב אם אין יכולת לכתוב.

ועדין לא ראוינן מצינו ע"ב פסוק משום אין מתקיים -

8 'ע"ב יו"ד סי' ע' סוף ס"ק ע', דבשבת ט"ז ר"ק...'

פסוק הוא, מלואות מחשבת'

7 דבר מה שכתבתי במלואות אופה צסק"ט
אות י' זהו דחייב צמתוך וצממס וכו'
אף שחזר לקדמותו וצדד שאינו מתקיים
הא פטור בשבת כמו שכתב הרמב"ם
והרצ המגיד פרק ט' ואמתי ליישז משום
דמלוינו צמשכן היתוך מתכת שאינו מתקיים

אזי תנאי לחיוב ע' מלכות שבת - ופוא תנאי שמ'ניו בכל איסורי תורה - פוא א'ן פשיעור - עוס ע'ש
מלכות בשיעור מיצארי אין ב' לחייב מיתה וקרוב.

ח'י שיעור

פמשנות סוף פרק כ'ע' ג'ד'ע, פרק פ'ול'י' י'ן, וסוף פרק א'חר ר'ב' א'ק'י'ב'א א'וס'ק'ו'ת ב'שיעור'י'ם ע'ל ח'ומרי'ם
ש'וני'ם ב'נ'ע'ע ל'איסור' פ'ול'י'א - ע'א'ם פ'ול'י'א, ל'מש'ל, ת'ב'ן מ'ר'ש'ו'ת ע'ר'ש'ו'ת ב'ש'ב'ת א'י'נ'ן ח'י'י'ב א'ול'א א'ם פ'ול'י'א
ש'יעור ת'ב'ן כ'ד'י ל'מ'ל'כו'ת א'ת פ'י פ'ר'פ'ר - ע'ס'ן פ'שי'מו'ש ב'ת'ב'ן פ'וא ל'פ'א'כ'ל'ת פ'רו'ת ופ'חו'ת מ'מ'ל'כ'א פ'י פ'ר'פ'ר א'י'ן
ע'ל'י' ח'שי'בו'ת, ו'כ'ן פ'ד'י'ן ב'נ'ע'ע ע'כ'ע ח'ומ'ר א'ח'ר - ש'שי'עור'ו נ'ק'ב'ע ע'י'י' ש'י'מו'ש

1' מ'ש'נ'ע ש'ב'ת ל'י' ע'י' ב' פ'מ'ל'י'צ'ע... ו'ל'א'י'... פ'וא ע'ו'ש'פ' (ז' - י' - י'א) ו'ש'ס, מ'ת'ק'י'ף ע'ר'פ'... כ'ע א'ד'ק'י', ו'ר'ש'י'

פ'ול'י'א ד'בר ק'ט'ן ע'ל'ור'ק א'נ'ן ע'ל'ם כ'חו'ת ק'ט'נ'ע מ'או'תו ח'ומ'ר מ'ס'פ'ק'ת ח'י'י'ב, ו'א'ילו כ'ש'ב'כו'ונ'תו ל'פ'ש'ת'מ'ש
ב'ח'ומ'ר מ'ס'ו'י'ם ע'ל'ור'ק ד'בר ש'ד'רו'ש ל'ו' כ'חו'ת ג'ד'ו'ע'ה ח'י'י'ב א'פ'ילו א'ם פ'ול'י'א כ'חו'ת פ'מ'ס'פ'ק'ת ע'ל'ור'ק ת'ש'מ'ישו
פ'ר'ע'י' ע'כ'ן - ע'ל'ד'ו'מ'ל'כ'א - פ'ול'י'א ת'ב'ן כ'ד'י ל'פ'ול'י'כו' ל'מ'ע'ב'ד'פ' ח'י'י'ב ע'ס א'ע'ל כ'חו'ת ק'ט'נ'ע מ'א'ד', א'ב'ע'ל פ'ול'י'א ת'ב'ן
כ'ד'י ל'ב'נ'ע'ת, מ'ע'ד'ע'ת ת'ב'ן, ב'ג'ו'ב'ע א'ש'ר'פ' מ'ע'ר ל'ת'ע'רו'כ'ע ח'ק'ע'ל'א'י'ת ח'י'י'ב מ'מ'ל'כ'א פ'י פ'ר'פ'ר - ע'ס'ן ב'שי'עור' פ'פ'וא
כ'ב'ר י'ש ע'ת'ב'ן ח'שי'בו'ת ע'רו'ב ב'ני א'ד'ק'י'ם

2' מ'ש'נ'ע ש'ב'ת ע'י' ע'י' ב' פ'ול'י'א א'ו'כ'ל'י'ם... ח'י'י'ב', ו'מ'ש'נ'ע, פ'ול'י'א י'ן... פ'מ'ש'ק'י'ן ב'ר'ב'י'ע'י'ת'

פ'שי'עור' ל'ח'י'י'ב פ'ול'י'א מ'א'כ'ל'י' א'ד'ק'י'ם פ'וא ב'כ'ג'רו'ג'ר'ת, ו'מ'ש'ק'י'ן ב'ר'ב'י'ע'י'ת - ח'ו'ף מ'י'ן, ח'ל'ב ד'ב'ש, ש'מ'ן ו'מ'י'ם ש'י'ם
ע'ל'פ'ם ש'יעור'י'ם מ'י'ו'ח'ד'י'ם

3' ע'ס ק"ב ע"ב, פ'ב'ו'נ'ע... פ'ק'ו'ד'ח כ'ע ש'פ'וא ח'י'י'ב', ו'ק"ג ע"א, פ'ח'ור'ש... ו'ל'א'י'ת'ר... ש'פ'ן

כ'ע א'נ'ני ב'נ'ן ו'מ'כ'ה ב'פ'י'ש' ש'יעור'ם ב'כ'ל'ש'פ'ו, ח'ר'י'ש'ו ב'כ'ל'ש'פ'ו, ו'ק'ט'יר'ע ת'ל'ו'י'ף ב'שי'מו'ש ע'ל פ'ל'מ'ח פ'נ'ק'ט'ר -
ו'כ'י' פ'וא ד'ב'ר פ'ע'ו'מ'ד' מ'ל'מ'כ'ל'י' א'ד'ק'י'ם ש'יעור'ו כ'ג'רו'ג'ר'ת כ'חו ש'ר'א'י'ן ב'נ'ע'ע ע'ל'פ'ול'י'א

4' ר'מב"ס פרק ח' שבת פ"ג ז', ר'מב"ס פרק ח' פ"ג ז', ר'מב"ס פרק ח' פ"ג ז', ר'מב"ס פרק ח' פ"ג ז'

5' ר'מב"ס פרק ט' שבת פ"ג א', ר'מב"ס פרק ט' פ"ג א'

כ'ע פ'מ'ל'כו'ת פ'נ'ע'צ'ו'ת ע'ל'פ'נ'ת מ'א'כ'ל'י' א'ד'ק'י'ם ש'יעור'ן ב'כ'ג'רו'ג'ר'ת

6' ר'שב"ס בבא בתרא נ"ה ע"ב ד"ה ספק ביאור ספור, במסכת שבת... בפחות מכגרוגרת'

פ'ר'ש'ב"ס פ'ס'ב'יר ש'פ'פ'ס'ור ב'פ'חו'ת מ'כ'שי'עור' פ'וא מ'ש'ו'ם ש'א'י'ן, מ'ל'כו'ת מ'ח'ש'ב'ת - מ'ל'כו'ת ח'ש'ו'ב'ע

ו'פ'נ'ע, כ'ע ז'פ פ'וא ב'נ'ע'ע ל'ח'י'י'ב מ'יתה ו'ק'ר'ב'ן, א'ב'ע'ל ב'מ'ס'י' י'ו'מ'א י'ש מ'י' ס'ס'ו'ב'ר ש'ע'ס א'כ'י'ל'ת א'יסור' ב'פ'חו'ת
מ'כ'שי'עור' א'יסור' מ'ד'א'ור'י'ת'א -

7' יו"מ ד"א ע"ב, ד'א'י'ת'מ'ר... מ'ו'ת'ר מ'ן פ'ת'ור'פ'ו', ו'ע'ד'ד' ע'י'א א'פ'א... ו'ל'י'כ'א'

ע'ל'פ'י ר'ב'י י'ו'ח'נ'ן, א'ם מ'ד'א'ור'י'ת'א ע'ל א' ח'ל' ע'ס א'יסור' ע'ל פ'חו'ת מ'כ'שי'עור', א'ז כ'ש'א'כ'ע ח'י'י' ש'יעור' א'יסור' א'כ'ע
פ'ית'ר ו'א'ם פ'מ'ש'י'ב ו'א'כ'ע א'זי ח'י'י' ש'יעור' א'יסור' א'כ'ע א'זי פ'ית'ר ו'א'י'ק י'כ'ר'פ'ו ש'ת'י ח'ת'י'כו'ת פ'ית'ר ל'ח'י'י'בו! ו'מ'כ'א'ן
ש'ע'ס א'ע'ל ח'י'י' ש'יעור' ח'ל' ע'ס א'יסור'

8' ר'מב"ס פרק ב' שבת פ"ג ע"ב, ש'ב'י'ת'ת ע'ש'ור פ'ע'כ'ה ע'

פ'ע'כ'ה כ'ר'ב'י י'ו'ח'נ'ן ע'ס ח'י'י' ש'יעור' א'יסור' מ'פ'י'ת, ו'ע'ל'פ'י פ'ר'מ'ב"ס ח'י'י'ב מ'כו'ת מ'ר'ד'ו'ת - מ'ל'ק'ו'ת ד'ר'ב'נ'ן

9' שבת ע"ד ע"א, וכי מותר לאפות... מ'כ'שי'עור', ו'ר'ש'י' ד'ר'פ' ו'כ'י מ'ו'ת'ר ע'ל'א'פ'ו'ת... ד'י'ו'מ'א'

ח'י'י' ש'יעור' א'יסור' מ'ן פ'ת'ור'פ' ע'ס ב'מ'ע'ש'י' א'יסור' - ו'א'ם ב'מ'ל'כו'ת ש'ב'ת (א'ל'ף ש'פ'י'ף מ'ק'ו'ס ע'רו'ר ש'ע'ל'פ'י פ'ר'ש'ב"ס
ש'ב'פ'חו'ת מ'כ'שי'עור' פ'ו'י' ח'ס'רו'ן ב'מ'ל'כו'ת מ'ח'ש'ב'ת מ'ו'ת'ר מ'ד'א'ור'י'ת'א ו'כ'חו א'י'נ'ן מ'ת'כו'ן ו'כ'ו', א'ב'ע'ל ס'ב'ר'ת, ח'ח'י'
ע'ל'א'י'כ'ר'ופ'י' ש'י'ק ע'ס כ'א'ן)

ו'פ'נ'ע, כ'ע ב'שי'עור'י'ם ש'ר'א'י'ן פ'ופ'יע'ו ב'מ'ש'נ'ו'ת ש'ל'א'ח'ר מ'ש'נ'ת, א'בו'ת מ'ל'כו'ת א'ר'ב'ע'י'ם ח'ס'ר א'ח'ת' ב'פ'ר'ק
כ'ע'ל' ג'ד'ו'ע, א'ב'ע'ל ב'מ'ש'נ'ת פ'מ'ל'כו'ת ע'ל'מ'פ' מ'ל'י'ן כ'מ'פ' ש'יעור'י'ם פ'נ'ז'כ'ר'י'ם ע'ס ש'מו'ת פ'מ'ל'כו'ת -

10' שבת ע"ג ע"א במשנה, ופ'עושה שתי בתין ירין... ל'כ'ת'ו'ב ש'ת'י א'ו'ת'ו'ת', ו'ת'ו'ס' ד'ר'פ' פ'ע'ו'ש'פ'

פ'ת'ו'ס'י' ת'י'י'ן ש'י'ש א'י'ז'ה ע'ס'ם ע'ל'מ'ה פ'ו'ז'כ'רו ש'יעור'י'ם א'ול'ו ב'מ'ש'נ'ע -

11' שו"ת אבני נזר חלק א"ח סי' קפ"ז... ע'ל'י'כ'א'

פ'מ'א'ן א'בו'ת ח'י'ד'ש ש'ב'כ'ע מ'ל'כו'ת ש'שי'עור'ע נ'ז'כ'ר כ'ח'ל'ק מ'ש'ס פ'מ'ל'כו'ת א'י'ן א'יסור' ב'ח'י'י' ש'יעור' (א'ב'ע'ל פ'ת'ו'ס'
כ'נ'ר'א'ו' א'י'נ'ם ס'ו'ב'ר'י'ם כ'ן - א'ו' ש'פ'ס'ת'פ'ק'ו ב'ד'ב'ר)

וכל זה הוא בגלל ענין שיעור הכמות החומר שעליו הפעולה המלאכה, אבל בגלל לאיכות המלאכה עצמה
לכאורה אין מקום לאיסור חז"ל שיעור - שפיר' אין הפסוק מאמץ חוסר המלכות מחשבת אלמא מפני שלא נקרא
שגשג את המלאכה בכדל. לדוגמא - נקח את המלכות אופה-

במס' מנחות מפורש שאין חייבים על זמנית בשר עד שיבדל כמות של כגורגרת בשיעור שתפא ראוי לאוכלה צ"ל
פדחק - ופ"ל כמאכל בן דרוסאי. פאחרונק דנקם בענין מ' משום מה רו"ב לחמם מאכל ח' בשבת - כשצ"ל
ברזון לבשלו עד שיפא ראוי לאוכלה אפילו צ"ל פדחק -

12 חזון איש או"ח סי' נ' ס"ק ט', ונראה... שיעור

פחז"א מסתפק אם יש איסור דאורייתא בחז"ל שיעור באיכות - אבל ברור לו שיש לפחות איסור דרבנן.

11 כתבו התוס' (ע"ג ע"א9) לריך עיון מאי שנא בכל
הני בתופר ואורג וכותב וכו' דתני שיעורא טפי
מאינד. ובספר מגן אבות תירץ דבר נחמד דאשמעינן
בהני דפחות משיעור אינו מלאכה כלל. ועיין רש"ס
ב"ב (נ"ה ע"ב) דחז"ל שיעור לא הוי מלאכה
מחשבת, ובכל הני דמתניתין לא הוה מלאכה כלל
ונפקא מינה דבכל חז"ל שיעור אסור מן התורה
כמו שכתב רש"י (ע"ד ע"א) ובהני דפחות אינו
מלאכה אפילו איסור ליכא.

12 חזון איש הלכות שבת סימן נ' איש

וגרסה דכל שנתשה יד סולדת יש צו משום
מבשל, אפי"ג דלענין חיוב לריך שיחבשל כמב"ד מ"מ איסורא איכא
כל דנתשה יד סולדת, ואפשר דאסור מה"ת כעין חז"ל שיעור,

פאחרונס בו"ד צוסקיס בד"ן אשפ שחלפ אבילתפ בל"ט שבת ושכחפ ל"אוד ל"פורניפ מלפנ"פ שבת - ומנפנפ
שפאשפ קול"ת ל"פורניפ ל"פנ"פ פ"אבי"פ מלפנ"פ חל"ל"פ - אשפ יש ל"כ"לוק מתחת ל"ל"פורן - פ"אס אפ"ש ל"פתי"ר ל"פ
ל"בק"ש מנכ"ר"פ ל"ק"ל"פ ל"פ את פ"ל"פ"נ"מ בשבת -

8' ז"ז יו"ד יו"י ק"ל"ח ס"ק כ"א באמ"ע פ"דיבור, ותו פ"פ"א חו"מ"א ד"א"ת"א ד"ק"ל"א... יו"י

ש"ט ז"ז פ"א"ע א"ש פ"א"ס"א א"ס"ר

9' נקודת פכ"ס"ש, ד"מ"ס"א אין בו מ"ע... מכל פ"פ"ק"ס

ל"פ פ"ש"ק מותר לכתח"ל

10' ר"מ"א א"ו"ח ש"ס ס"ק י"ז, וכ"ל א"ס"ר... ו"מ"ב ס"ק ס"א

11' ר"מ"א א"ו"ח יו"י ש"כ"ח ס"ל"ג, מ"פ"ו... ו"מ"ב ס"ק י"א

מ"פ"ש בר"מ"א ש"פ"א"ע מותר, ו"מ"ב כ"נ"א"פ נ"ט"פ ל"ד"צ"ת פ"ש"ק

כוונה ומעשה

תנאים פקטורים במחשבה

על (פסוק מסקילה וכתה, חיוב חסאות): אינן מודע להשלכותיהם הפעלתיות של מעשיו

שכח את פשוט שבת, שכח שפיוס שבת, שכח מעלכוכה זו אסורה, שכח שחילול שבת במיתה

מתעסק ונעשית מחשבתו (רע"א שגט אבד פסוק מקרבן): אינן מודע לתולדותיהם הפעילות של מעשיו

נתכוין לחתוק את התלוש ונמלא מחובר

מתעסק ולא נעשית מחשבתו (רע"א אין זה חילול שבת - אינן בכלל מעלכות מחשבת): טעם במעשיו

נתכוין לחתוק את התלוש ותלש את המחובר

אינן מתכוין (מותר בכל איסורים שבתורה): מודע לטעם, אבד אינן מתכוין לתולדותיהם פאסורה

פזורר טעם כסא וספסל ואינן מתכוין לעשות חר"ץ בקרקע

פסיק רישא (דינן כמתכוין): רש"י (ק"ג) - אינן מתכוין לתולדותיהם פאסורה אבד לתולדותיהם בעתו נמנעתו

רמב"ם - ברור לו שפתולדותיהם פאסורה תכלא ממעשהו

ספק פסיק רישא לשעבר: רע"א פוי ספק איסורו / ט"ז (בה"ט) נקרא אינן מתכוין

פסיק רישא דלכא נחא ע"י: ארוק מותר לכתחלה / תוס' (ש"ד) אסור

פסיק רישא ע"י נכרי: י"א שותר

קרוב לפסיק רישא: לכתחלה יעשה ע"י נכרי, ואם אין נכרי ע"י ישראל

מעלכות שא"ל עלופה (ר"ח (ש"ד ט"ז פ"א) אסורה מדרבנן בלבד ומותר בה' פזיקא דרביס)

רמב"ם (ש"ד ט"ז פ"א) מראורייתא

רש"י פשוט מעלכות כדי לסלק דבר הפריעו / תוס' כשמתו שונא ממטרת פמעלכות במשכן

כוונה ומעשה

תנאים שקשורים במעשה

גורמים

התנאים (התנאים) הם: אופן אופרטיון ומתנה, ראשית (שיר) אס שש מעשה באף פדבר אסור / תוס' מתנה

לסדר שכח אבאי יגרום שפועל ופועל יגזו זה לזה ותוואה תפי"ת תפי"ת תפי"ת תפי"ת תפי"ת תפי"ת תפי"ת תפי"ת תפי"ת תפי"ת

לסדר שכח אבאי יגרום שפועל ופועל יגזו זה לזה ותוואה תפי"ת תפי"ת תפי"ת תפי"ת תפי"ת תפי"ת תפי"ת תפי"ת תפי"ת תפי"ת
ר"ת (שיר) (באופן) תר"ף שש בתוס' (ראשית) מתנה

הסרת הוונע מדבר אבאי לפעול אס הסרתו אדין אינן פועל מ"ד (כח ש"ט):

במלכות שדדק פ"י כק במשכן ומתכוין למלכות: חיב

במלכות שדדק עשות כן פ"י ר"ח חיב/ ראש פארש"ז מסתפק

במלכות שאין דדק כן ומתכוין למלכות: ר"ח חיב ראש דע כאינן מתכוין

באינן מתכוין: שיר מתנה/ ראשית מתנה במקום פסד בלבד

(ובתנ"ח דדלת בפנ המזורה ברוח מל"י אסור מדדקע גזרה אאו רוח שאינן מל"י)

הסרת הוונע מדבר אבאי לפעול אס הסרתו פועל מ"ד: מעשה בידים וחיב

כעאחר יד

שינוי גור: מתנה

שינוי מדדק פעול: אסור מדדקע (ואס כק פוא דדק פעיר ויש סבה לכך חי"ב)

מקדקע

פאר

המחוק של א"ע לכתוב, פקורע של א"ע לתפור אבד יש בו תיקון חי"ב

אינן מתקיים

פאר

רמב"ם אינן מתקיים לשבת/ רש"י אינן מתקיים לאורק זמן

ח"י שיעור

אסור מן פתורה (מנן אבות לבד מהמלכות ששיעור נזכר במשנה)

ח"י שיעור באיכות: חז"א ייתכן ואסור מה"ת/ א"ע מתנה

שנים שיעור

אחד עוקר אחד מניח: שנים פאורים ואסורים

שנים עוקרים ומניחים יחד: זה יכול וזה יכול פאורים אבד אסורים

זה יכול וזה אינן יכול: זה שיכול חי"ב, והמסייע ש"ק (ראשית) מתנה/ א"ע אסור

זה אינן יכול וזה אינן יכול: שנים חי"ב